

Отже, питання перекладу юридичних текстів актуальне як для вітчизняної юриспруденції, так і для світової. Для забезпечення якості таких перекладів, першочерговим завданням є підбір висококваліфікованих фахівців, які, крім досконалого володіння мовою, також повинні мати належні фонові знання.

Козляковський П. А.

*Відокремлений структурний підрозділ «Миколаївський комплекс
Національного університету «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри гуманітарних дисциплін, кандидат педагогічних наук,
доцент*

ПРАВОСВІДОМІСТЬ ЯК КОНКРЕТНО-НАУКОВА ТЕОРІЯ ЮРИДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Правосвідомість – сфера суспільної, групової і індивідуальної свідомості, що відображає правову дійсність у формі юридичних знань, оціночних відношень до права й практики його застосування, правових установок і ціннісних орієнтацій, котрі регулюють людську поведінку в юридично значущих ситуаціях. Специфікою цієї сфери суспільної свідомості є правове опосередкування й усвідомлення соціальних явищ, співвіднесення їх з правовими вимогами, з уявленнями про необхідність і межам правового регулювання, з правовими оцінками й відношеннями.

В будь-якому акті правової поведінки обов'язково проявляється правосвідомість діючої особи. Вона може характеризуватися знанням чи незнанням конкретної норми права, різним ступенем авторитету державної влади, закону, діяльності правоохоронних органів в очах індивіда, солідарністю з діючими правовими заборонами й правовими санкціями за їх порушення або з негативним ставленням до того чи іншого.

Правосвідомість відноситься до числа явищ, які не можуть бути розкриті у якійсь одній системі уявлень. Багатоплановий «розріз» на думку науковців, зокрема О. М. Столяренка (Прикладная юридическая психология: Учеб. пособие для вузов / Под ред. проф. А. М. Столяренко. – М., 2001. – С. 45 – 99.), є умовою вивчення взаємозв'язків різних продуктів духовного відображення правової дійсності і визначення соціальних функцій правосвідомості в цілому.

Так, по-перше, при дослідженні правосвідомості з точки зору предмета відображення вирізняються сфери правосвідомості, що відповідають різним галузям права і різним видам правових відносин. Недиференційоване вивчення правосвідомості недостатньо продуктивне для розуміння її ролі в тій чи іншій області правового життя суспільства й індивіда.

По-друге, структура правосвідомості, що вивчається з точки зору глибини відбиття правових явищ, виявляє ніби два рівня: правосвідомість

повсякденну і правосвідомість теоретичну. Перша носить емпіричний характер, породжується щоденними умовами життя людей, обмежується безпосередніми потребами і зводиться переважно до побутових уявлень, оцінок, навичкам поведінки, тоді як правосвідомість теоретична намагається проникнути в сутність явищ, пізнати їх закономірність, висловити їх у системі поглядів, концепцій, теорій.

По-третє, правосвідомість за широтою розповсюдження різних видів відображення характеризується як масова, спеціалізована, локальна.

По-четверте, при розгляді правосвідомості з точки зору її належності відповідним суб'єктам виникає необхідність розрізняти конкретних носіїв і відповідно до цього – правосвідомість суспільства, груп й індивідів.

Розглядаючи функціональну структуру і компоненти правосвідомості, необхідно згадати вихідне положення психологічної науки про єдність свідомості й діяльності. Принцип діяльнісного підходу полягає в тому, що свідомість формується в процесі і в результаті діяльності й проявляється, реалізується в ній. Стосовно проблеми, що розглядається, це означає, що структура правосвідомості може бути розкрита за результатами функціонування та кінцевими її продуктами. Відповідно до трьох функцій правосвідомості – пізнавальної, оціночної і регулятивної – визначаються основні функціональні компоненти правосвідомості.

Рівень правових знань та умінь застосовувати їх на практиці піддаються емпіричній перевірці з відносною мірою достовірності.

Так, визначаючи мінімум інформації, необхідної для правомірної поведінки, можна вирізнити два види юридичних знань, наявність яких доцільно виявити у респондентів-громадян, осіб, які досліджуються: знання і розуміння деяких вихідних правових положень і основних кримінально – правових інститутів і норм. В кожному випадку необхідно дуже ретельно підходити до формулювання питань, щоб отримати саме ту інформацію, яка потрібна. Питання можуть бути поставлені в різних аспектах, наприклад, для виявлення:

- ступеня обізнаності (як, на думку респондента, закон оцінює ту чи іншу обстановку);
- оціночних суджень про судову практику з цього питання;
- уявлень респондента про «клімат думок», тобто про стан суспільної думки з цього питання.

Кожний з перелічених аспектів або всі вони в сукупності можуть цікавити дослідника; важливо тільки при інтерпретації результатів не допускати підміни однієї основи іншою, тобто якщо виявляється ступінь обізнаності, то отриманні результати не можна розглядати як показник відношення до цього питання чи висловлення власної позиції респондента.

Однак, аналітичне вивчення правової обізнаності шляхом постановки окремих питань і завдань перед респондентом ще не дає узагальненого уявлення про юридичну підготовленість різних груп, що досліджуються.

Необхідно застосування інтегративних показників, в яких синтезувалися б і рівень правових знань, і ступінь практичного володіння ними.

Проблематика правосвідомості і суспільної думки є центральною для юридичної психології. Так, порівняння результатів вивчення правосвідомості різних груп показало, що найбільш істотні і значущі відмінності між злочинцями і не злочинцями лежать у сфері відношень до права, правових установок і орієнтації (Козляковський П. А., Козляковський А. П. Юридична психологія: Навч. посіб. – 3 – те вид. доп. і перероб. – Миколаїв, 2012. – С. 120 – 123).

Встановлено, що суспільна правосвідомість характеризується складним переплетенням двох взаємовиключних тенденцій – позитивного і негативного ставлення до права і правозастосовної діяльності. З одного боку, визнання необхідності правового регулювання, високого значення закону в забезпеченні порядку, охорони прав, інтересів і безпеки громадян. Тому не випадково громадяни України виділяють ідею законності в якості основної, здатної згуртувати все суспільство. Але, з іншого боку, поряд з визнанням можливості правового регулювання відмічається девальвація закону в очах суспільної думки, приниження ролі і значення права, невіра в правову систему і юридичні гарантії, все зростаючий правовий нігілізм в суспільстві.

Богатирьова М. О.

Криворозький факультет Національного університету «Одеська юридическа академія», старший преподаватель кафедры гуманитарных и социально-экономических дисциплин

ОСОБЕННОСТИ ПЕРЕВОДА ЮРИДИЧЕСКИХ ТЕКСТОВ

Перевод юридических текстов – один из самых востребованных видов перевода на сегодняшний день. Это связано с постоянным развитием внешнеэкономических отношений, а также с укреплением политических и культурных связей между разными странами. Поэтому преподаватель английского языка должен уделять этому виду работы на практическом занятии особое внимание.

Перевод юридических текстов включает в себя перевод договоров, судебных документов, законов и нормативно-правовых актов и другой документации, с которой будут иметь дело будущие юристы.

Многие из вышеперечисленных документов относят к шаблонным, потому что они содержат большое количество клише и устойчивых фраз. В англоязычных странах есть специальное название юридического языка или жаргона – legalese или lawpeak. Поэтому, зная только разговорный английский, такие тексты перевести достаточно проблематично.

Так на что же следует обратить внимание студентов при переводе юридических текстов?